

Kur veda žaliasis kursas?

Aistė Pikšrytė

2025-03-14

- ▶ Trys krizės: ką daryti?
- ▶ Žaliasis kursas
- ▶ Kurlink judama: naujieji Europos Sąjungos prioritetai

Trys krizės: ką daryti?

► Klimato krizė:

- Atsinaujinančių išteklių energetika
- Energetinis efektyvumas
- Transporto sektoriaus dekarbonizacija
- Emisijų šalinimas iš aplinkos
- Prekybos apyvartiniais taršos leidimais sistemos ir taršos pasienio mechanizmas

► Biologinės įvairovės krizė:

- Buveinių rūšių populiacijų atkūrimas ir apsauga
- Miškų ekosistemų atkūrimas ir apsauga
- Jūrinių ekosistemų atkūrimas ir apsauga
- Upių išlaisvinimas
- Tvarus žemės ūkis

► Taršos krizė:

- Oro, vandens ir dirvožemio kokybė
- Plastiko taršos prevencija
- Maisto sauga
- Sveikata
- Žiedinė ekonomika

Žaliasis kursas: prioritetai

- ▶ Klimatas
- ▶ Atsinaujinančių išteklių energetika
- ▶ Energetinis efektyvumas
- ▶ Pramonės dekarbonizacija
- ▶ Biologinės įvairovės apsauga
- ▶ Taršos prevencija
- ▶ Žiedinė ekonomika
- ▶ Tvarus maistas ir žemės ūkis
- ▶ Tvarus mobilumas/transportas
- ▶ Globali lyderystė

Atsinaujinančių išteklių energetika ir energetinis efektyvumas: pozityvūs poslinkiai

REPowerEU, 2022:

45%

Share of EU gas imports coming from Russia in 2021

15%

Share of EU gas imports coming from Russia in 2023

- ▶ Energijos taupymas
- ▶ Energijos išteklių pasiūlos diversifikavimas
- ▶ Atsinaujinančių išteklių energetikos plėtra

Mario Draghi ES konkurencingumo ataskaita, 2024:

- ▶ Gynyba
- ▶ Ekonomikos modernizavimas
- ▶ Dekarbonizacija/perėjimas prie švarių technologijų/atsinaujinančių išteklių energetikos plėtra

Pramonės dekarbonizacija: nuo klimato ir aplinkosaugos link konkurencingumo

Švarios pramonės susitarimas, 2025:

- ▶ Konkurencingumo didinimas
- ▶ Energijai imlios pramonės problemų sprendimas
- ▶ Clean tech sektoriaus plėtra
- ▶ Prieiga prie kritinės svarbos žaliavų
- ▶ Žiedžiškumas
- ▶ Kvalifikuotos darbo jėgos prieinamumo užtikrinimas
- ▶ Įgūdžių tobulinimas
- ▶ Perėjimo prie švarios energijos finansavimas

Biologinės įvairovės apsauga vs. žemės ūkis

ES Gamtos atkūrimo reglamentas, 2024:

- ▶ sąlygos ilgalaikiam biologinės įvairovės atkūrimui:
  - ▶ 3 mlrd. medžių iki 2030 m.
  - ▶ upių išlaisvinimas
  - ▶ vabzdžiai apdulkintojai
  - ▶ paukščiai
  - ▶ miestų žaliosios erdvės ir kt.
- ▶ privalomi ekosistemų atkūrimo tikslai:
  - ▶ 20 proc. sausumos ir 20 proc. jūros teritorijų iki 2030 m.
  - ▶ visos ekosistemos, kurioms reikalingas atkūrimas iki 2050 m.
- ▶ klimato kaitos švelninimas ir prisitaikymas prie jos
- ▶ apsirūpinimo maistu saugumas
- ▶ tarptautiniai įsipareigojimai pagal JT Kunmingo ir Monrealio pasaulinę biologinės įvairovės strategiją

Tvarus žemės ūkis?

Bendrosios žemės ūkio politikos reforma, 2024.

Iš BŽŪP praktiškai pašalintas aplinkosaugos elementas:

- ▶ Sąlygų, skirtų subsidijoms gauti, pakeitimai, praktiškai naikinant anksčiau galiojusius aplinkosauginius reikalavimus
- ▶ Sprendimo galios - valstybėms narėms
- ▶ Nebelieka galimybės patikrinti, ar aplinkosauginių reikalavimų apskritai laikomasi; netaikant jokios kontrolės ar atsakomybės, nelieka ir imperatyvo reikalavimų laikymuisi
- ▶ Taikoma 65 proc. paramos gavėjų (Lietuvoje - 70 proc.)
- ▶ Liečia beveik trečdalį europinio biudžeto

Išvados

- ▶ Nuo klimato ir aplinkosaugos prioritetai krypsta link konkurencingumo didinimo; žalumo žaliajame kurse lieka tiek, kiek jis akivaizdžiai naudingas ES pramonei
- ▶ Biurokratijos mažinimo tendencija
- ▶ Kryptis keičiama vos po 5 metų
- ▶ Didelė dalis reformų nėra grindžiamos jų poveikio vertinimu, moksliniais įrodymais ir pan.
- ▶ Politinė konjunktūra: (kraštutinės) dešinės įtaka

Perspektyvos

- ▶ JAV pasitraukimas iš globalios klimato politikos: ES ar/ir Kinijos lyderystė?
- ▶ “Drill, baby, drill” ir “Energy dominance”, amerikietiškos SGD kaip politinio spaudimo įrankis: nauja ES energetinė priklausomybė?
- ▶ Clean tech niša globalioje rinkoje, traukiantis JAV?

KAIP KALBĖTI APIE KLIMATO KAITĄ IR TVARUMĄ?

Mokymai
Kovo 14 d., 14.30
M. Mažvydo biblioteka

 Lietuvos
Respublikos
aplinkos
ministerija

apva **vbp**

 Vartotojų
aljansas
Lithuanian Consumers Alliance